

M E M O R A N D U M

Címzett: dr. Bertha Kálmán
vezető jogtanácsos
Paksi Atomerőmű Zrt.

Küldő: Dr. Szász Iván
dr. Tamási Artúr

Dátum: 2008. szeptember 25.

Tárgy: A NÁD MPS-H Kft-vel szembeni szerződési kötelezettségek vizsgálata

1. Összefoglalás

Megtisztelő felkérésüknek megfelelően azt vizsgáltuk, hogy a rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok alapján a Paks¹, illetve az MVM oldalán megállapítható-e bármilyen szerződéses vagy szerződéskötési kötelezettség a NÁD-dal szemben.

Ennek megállapításához azt kellett vizsgálnunk, hogy van-e olyan két- vagy többoldali szerződési nyilatkozat vagy ajánlat és elfogadó nyilatkozat amelyben annak felei kifejezik egyező akaratnyilvánításukat valamely szerződés lényeges elemei, illetve a valamely fél számára lényeges elemek tekintetében, vagy egyezően kifejtik-e azon akaratukat, hogy későbbi időpontban egymással meghatározott szerződést kívánnak kötni, illetve esetleg olyan egyoldalú nyilatkozat melyből harmadik félnek kötelmi igénye származhat. Amennyiben e feltételek bármelyike fennáll, úgy a gazdálkodó szervezet feleknél a képviseleti jogosultságot, annak hiánya esetén a képviselt utólagos jóváhagyását is vizsgálnunk kellett.

A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumokból megállapíthatóan a Paks, illetve az MVM a „black start” erőműhöz kapcsolódóan 2006. őszén került kapcsolatba a NÁD-dal és kifejezte az érdeklődését egy hosszú távú szerződéses viszony kialakítása és egy kisebbségi részesedés megvásárlása tekintetében. Ennek keretében a NÁD különböző dokumentumokat bocsátott a Paks, illetve az MVM rendelkezésére a NÁD energianád programjával kapcsolatban, amelyek alapján az American Appraisal 2007. tavaszára elkészítette a NÁD üzletértékelését, illetve az MVM is megvizsgálta a projektet.

Időközben – a NÁD által az MVM képviselőinek tekintett – Farkas és Molnár urak ügyvezetői, illetve felügyelőbizottsági tisztségre kerültek megválasztásra a NÁD-ban és részt vettek a NÁD 2006. novemberi és decemberi, valamint 2007. januári taggyűlésein. Ezekben ugyancsak részt vett egy, az MVM és a Vúje Rt., illetve Vúje a.s. képviselőjeként feltüntetett ügyvéd.

Ugyancsak ezen időszakban szándéknyilatkozat tervezet született a NÁD és a Vért között energianád beszállítása tárgyában.

¹ A jelen összefoglalóban használt, nagybetűvel írott fogalmak (Paks, MVM, NÁD, Vért) a memorandum főszövegében meghatározott jelentéssel bírnak.

2007. június 21-én a Paks igazgatósága a 2007. június 14-i előterjesztés, az American Appraisal 2007. május 31-i üzletértékelése és az MVM biomasszával kapcsolatos igazgatósági határozata alapján arról határoz, hogy a „black start” erőműhöz a NÁD által hosszú távú szerződés alapján beszállítandó energianádat kívánja domináns tüzelőanyagként felhasználni és ezzel összefüggésben 1 milliárd Ft-ot meg nem haladó befektetéssel 25+1% részesedést kíván szerezni a NÁD-ban, amelyet követően a NÁD-nak 2,5 milliárd Ft tagi hitelt is nyújt. Erről a Paks 2007. június 22-én levélben tájékoztatja a NÁD-at, kérve a szükséges egyeztetések lefolytatását. Ugyanezt az MVM is megerősíti a 2007. július 9-i, a NÁD-hoz írott levelében, azonban leszögezi, hogy az ügylet véglegesítése és kötelezettség vállalása előtt átfogó gazdasági és jogi auditot kíván végezni.

Időközben elkészül egy, a Paks és a NÁD között a tatabányai energianád beszállítására vonatkozóan megkötendő hosszú távú szerződés tervezete, melyről nem világos, hogy ki készítette és hogy a tervezetet mindkét fél ismerte-e.

Az MVM által a NÁD-ba való beruházás elbírálásához elrendelt jogi és gazdasági audit 2007. július és augusztus hónapok folyamán elkészül. Az audit eredményét előrevetíti az, hogy Farkas és Molnár urak a NÁD-ban betöltött tisztségeikről 2007. augusztus elején lemondanak. A jogi audit eredményeit csak utalásokból ismerjük, ezekből az tűnik ki, hogy az hiányosságokat tárt fel a NÁD-nál. Ugyancsak hiányosságokat tárt föl a gazdasági audit, amelyek közül kiemelhető az energianáddal kapcsolatos szellemi és iparjogvédelmi jogok tisztázatlansága, illetve az, hogy a NÁD döntően a tisztségviselőihez, munkavállalóihoz kapcsolható vállalkozásokkal tartott fenn üzleti kapcsolatot.

A Paks 2007. szeptember 3-án tájékoztatja a NÁD-at, hogy az egyeztetések sikere hiányában nem áll módjában a tervezett részesedés megvásárlása. Erről a Paks igazgatósága a 2008. április 3-i igazgatósági előterjesztésből értesül. Végül a NÁD 2008. június 19-i, az energianád projekt folytatását kérő levelére adott 2008. július 10-i levelében az MVM is megerősíti, hogy az energianád projektben részt venni nem kíván, az MVM-re ezzel összefüggésben kötelezettséget keletkeztető dokumentumról nincs tudomása.

A rendelkezésünkre bocsátott, összefoglalóan fentebb ismertetett dokumentumok között nem találtunk olyat, amely a Paks vagy az MVM részéről szerződésnek vagy előszerződésnek minősülne, sem olyan, a Pakstól vagy az MVM-től származó egyoldalú nyilatkozatot, amely harmadik félnek alapot adna követelés támasztására a Pakssal, illetve az MVM-mel szemben. Ez a Paks NÁD-dal kapcsolatos beruházásra vonatkozó igazgatósági határozatára, az arról tájékoztatást adó Paks levélre, illetve az azonos tárgyú MVM levélre is igaz, mivel az igazgatósági határozatnak a NÁD nem címzettje, arra jogot nem alapíthat, a két levél pedig utal az egyeztetésekre, illetve a jogi és gazdasági audit elvégzésének szükségességére, a tényleges kötelezettségvállalást pedig ezek sikeréhez kötik. Lényeges az is, hogy a Paks a jogi és gazdasági auditot követően rövid időn belül – és a befektetési szándékának közléséhez képest is rövid időn belül – tájékoztatta a NÁD-at, hogy befektetési szándéka a továbbiakban nem áll fenn.

A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok alapján nem látunk alapot arra sem, hogy a Pakssal vagy az MVM-mel szemben a NÁD követelést támasszon szerződésen kívüli jogcím

alapján, így elsősorban biztatási kárként. Ennek oka az, hogy a szóban forgó dokumentumok – így elsősorban a Paks Igazgatósági határozata, az ahhoz kapcsolódó Paks és MVM levelek – nem teremtenek alapos okot annak feltételezésére, hogy az azokban tárgyalt befektetés feltétel nélkül megvalósul. Továbbá, még ha a NÁD helytállóan is állítja, hogy az MVM közreműködésével jutott az Aquifex Ltd.-től hitelhez, álláspontunk szerint ez sem teremt alapos okot arra a feltételezésre, hogy ezt a hitelt befektetés és újabb hitelnyújtás fogja követni, tehát biztatási kárt ez sem alapoz meg.

2. A jelen memorandum tárgya

Megtisztelő felkérésüknek megfelelően megvizsgáltuk a Paksi Atomerőmű Zrt.-nek („Paks”) a NÁD MPS-H Kft.-be („NÁD”) való esetleges beruházásához kapcsolódóan a rendelkezésünkre bocsátott, a jelen memorandum 3.2 pontjában felsorolt dokumentumokat abból a szempontból, hogy azok alapján a Paksnak, illetve az MVM Zrt. nek („MVM”) fennáll-e bármilyen kötelezettsége a NÁD-dal szemben. Megbízásunk nem terjed ki a megkapott dokumentumok egyéb szempontú vizsgálatára, így azt a memorandum sem tartalmazza.

Vizsgálatunk során a másolatban megkapott dokumentumokat hitelesnek, az eredetivel mindenben egyezőnek fogadtuk el, felételeztük, hogy azokat az aláíróként feltüntetett személyek írták alá, a kinyomtatott e-mailekről feltételeztük, hogy az ott feltüntetettek szerint lettek elküldve és a címzettekhez megérkeztek, míg az alá nem írt leveleket és szerződéseket tervezetnek tekintettük, kivéve ha a körülményekből kifejezetten más következett.

3. Jogi elemzés

Jogi elemzésünket annak rövid bemutatásával kezdjük, hogy milyen körülmények keletkeztethetnek szerződési kötelezettséget a Paks, illetve az MVM oldalán, érte a továbbiakban ez alatt mind a szerződés, mind az előszerződés létrejöttét, valamint az abból fakadó szerződéskötési kötelezettséget, továbbá az egyoldalú nyilatkozatokra, az ajánlatra és az ajánlati kötöttségre vonatkozó szabályokat is (ld. az alábbi 3.1 pontot).

Az elemzést a rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok tételes vizsgálatával és értékelésével folytatjuk (ld. az alábbi 3.2 pontot), annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogy ezek bármelyikéből származik-e a Paksnak, illetve az MVM-nek bármilyen szerződéses kötelezettsége a NÁD-dal szemben.

Ezt követően a dokumentumok összessége figyelembevételével azt vizsgáljuk, hogy a NÁD más, nem szerződési jogcímen alappal támaszthat-e bármilyen követelést a Pakssal, illetve az MVM-el szemben (ld. az alábbi 3.3 pontot).

3.1 Bevezető megjegyzések

A Ptk. 205. § (1) bekezdése szerint szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. Ennek az akaratnak a szerződés lényeges elemeire (*essentialia negotii*), valamint a bármely fél által lényegesnek minősített elemekre kell kiterjednie. A tipizált, a Ptk.-ban vagy más jogszabályban meghatározott szerződések esetében lényegesnek rendszerint az adott szerződéstípus meghatározásában szereplő elemek minősülnek, így például adásvételnél – üzletrész-adásvételnél is – az eladó és a vevő személye, a vétel tárgya és a vételár.

A Ptk. 208. § (1) bekezdés alapján a felek abban is megállapodhatnak, hogy későbbi időpontban egymással szerződést kötnek, ez az előszerződés. Az előszerződés a feleket a szerződés megkötésére kötelezi. Az előszerződés tartalmát a Ptk. nem határozza meg, mindazonáltal célszerű abban – a szerződéshez hasonlóan – legalább a lényeges, illetve a bármely fél által lényegesnek tartott feltételeket meghatározni. A Ptk. ugyanakkor rögzíti, hogy a bíróság a szerződést ennek elmaradása esetén is létrehozhatja és tartalmát megállapíthatja, feltéve, hogy a felek érdekei, korábbi tárgyalásai, korábbi szerződése, az eset körülményei és a nemzetgazdasági érdek alapján az meghatározható.²

Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában a szerződés, illetve előszerződés megkötése nincs meghatározott alakhoz kötve, így azok szóban vagy ráutaló magatartással is létrejöhetnek, nem pusztán írásbeli alakban (Ptk. 216. § (1) bekezdés). Mindazonáltal az előszerződést a szerződésre előírt alakban kell megkötni. A fentiekből az is következik, hogy írásban megkötött szerződés vagy előszerződés esetében sem szükséges a szerződés vagy előszerződés minden elemét írásba foglalni, hacsak a felek eltérően nem rendelkeznek. A jelen memorandum keretében mindazonáltal csak az írásban létrejött szerződési kötelezettségeket vizsgáltuk, mivel a feladatunk erre terjedt ki és erre vonatkozólag kaptuk meg a vizsgálat alapját szolgáló dokumentumokat.

A Ptk. 199. §-a alapján egyoldalú nyilatkozatokból rendszerint – külön jogszabályi rendelkezés hiányában – nem keletkezik szerződési kötelezettség. Mindazonáltal, az egyoldalú nyilatkozat is minősülhet ajánlatnak, amelyhez – ennek külön kizárása hiányában – ajánlati kötöttség társul. Az ajánlati kötöttség azt jelenti, hogy az ajánlatot megküldő fél ajánlatához kötve van és amennyiben azt a másik fél az ajánlati kötöttség időtartamán belül elfogadja, úgy a szerződés az ajánlatban lévő tartalommal létrejön. Az ajánlattevő külön meghatározása hiányában az ajánlati kötöttség időtartama távollevők között – vagyis a jelen ügy szempontjából releváns e-mailek és levelek esetében – azon időtartam, amely alatt az ajánlattevő a szolgáltatás jellegére és az ajánlat elküldésének módjára a válasz megérkezését rendes körülmények között várhatta.

A fenti jogszabályi rendelkezések alapján a rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok kapcsán azt kell vizsgálnunk, hogy van-e olyan dokumentum – kétoldalú szerződési nyilatkozat vagy ajánlat és elfogadó nyilatkozat –, amelyben annak felei kifejezik egyező akaratnyilvánításukat valamely szerződéstípus valamennyi lényeges eleme, illetve a dokumentumokból kiolvashatóan valamely fél számára lényeges feltételek tekintetében, vagy egyezően kifejtik azon akaratukat, hogy későbbi időpontban egymással meghatározott szerződést kívánnak kötni, vagy esetlegesen van-e alapítására alkalmas egyoldalú nyilatkozat.

A fenti feltételek fennállta esetén gazdálkodó szervezeteknél vizsgálni kell a képviseleti jogosultságot is, ennek hiányában, álképviselet esetén pedig azt, hogy az álképviselő (képviseleti jogosultság nélkül eljáró személy) eljárását a képviselt személy utóbb jóváhagyta-e, mert ez esetben az álképviselő eljárása köti (Ptk. 221. § (1) bekezdés).

² A fél különös méltánylást érdemlő érdeke vagy nemzetgazdasági érdek esetén a bíróság az előszerződésben megállapított feltételektől eltérhet, továbbá a fél az előszerződés alapján megkötendő szerződés megkötését megtagadhatja, ha bizonyítja, hogy az előszerződés megkötése után beállott körülménynél fogva a szerződés teljesítésére nem képes vagy e körülmény alapján elállásnak vagy felmondásnak lenne helye, végül ha a szerződés nemzetgazdasági érdeket sértene.

3.2 A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok vizsgálata

3.3 Szerződésen kívüli jogcímből származó kötelezettségek vizsgálata

A 3.2 pontban ismertetett, rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok alapján nem látunk alapot arra, hogy a Pakssal vagy az MVM-mel szemben a NÁD bármely követelést támasszon szerződésen kívüli jogcím alapján. Így a rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok alapján nem látunk alapot a Ptk. 6. §-a szerinti bízattási kár iránti követelés támasztására, különös tekintettel arra, hogy a NÁD, illetve a NÁD tagjai nem számíthattak alapos okkal arra, hogy a Paks, illetve az MVM velük feltétel nélkül szerződéses kapcsolatba lép, illetve a NÁD-ba befektet. A Paks, illetve az MVM ugyanis az ezzel kapcsolatos leveleiben implicate vagy explicite, de minden esetben kifejezésre juttatta, hogy a tényleges szerződéskötés az egyeztetések sikerének, illetve a jogi és gazdasági audit eredményének a függvénye. A levelek alapjául szolgáló igazgatósági határozat pedig ugyancsak nem minősíthető a NÁD oldalán alapos okkal befektetési várakozást megalapozó körülménynek, mivel az a Paks belső cégügye.

Továbbá, még ha a NÁD helytállóan is állítja, hogy az MVM közreműködésével jutott az Aquifex Ltd.-től hitelhez, álláspontunk szerint ez sem teremt alapos okot arra a feltételezésre, hogy ezt a hitelt befektetés és újabb hitelnújtás fogja követni.

* * *

A fentiekkel kapcsolatos kérdésekben készséggel állunk rendelkezésükre.

Dr. Szász Iván

dr. Tamási Artúr